

HUMAN RIGHTS WATCH SVERIGE

Birger Jarlsgatan 57c
113 56 Stockholm
Tel: +46 730 70 08 48

Email: sweden@hrw.org

Website: www.hrw.org/sweden

Kenneth Roth, Executive Director

Deputy Executive Directors

Tirana Hassan, DED/Chief Programs Officer
Wisla Heneghan, DED/ Chief Operating Officer

Michele Alexander, Chief Development Officer

Alan Feldstein, General Counsel (Acting)
Mei Fong, Chief Communications Officer
Colin Mincy, Chief People Officer
James Powell, Chief Technology Officer
James Ross, Legal and Policy Director
Bruno Stagno Ugarte, Chief Advocacy Officer

Division and Program Directors

Brad Adams, Asia
Nicole Austin-Hillery, United States
Eric Goldstein, Middle East & North Africa (Acting)
Mausi Segun, Africa
José Miguel Vivanco, Americas
Hugh Williamson, Europe and Central Asia

Heather Barr, Women's Rights (Acting)

Shantha Rau Barriga, Disability Rights
Richard Dicker, International Justice
Lama Fakih, Crisis and Conflict
Bill Frelick, Refugees' Rights
Arvind Ganesan, Business and Human Rights
Steve Goose, Arms
Amanda Klasing, Women's Rights (Acting)
Zama Neff, Children's Rights
Graeme Reid, Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Rights
Daniel Wilkinson, Environment and Human Rights (Acting)

Advocacy Directors

Yasmine Ahmed, United Kingdom
Maria Laura Canineu, Brazil
Louis Charbonneau, United Nations, New York
Farida Delf, Canada
Kanae Doi, Japan
John Fisher, United Nations, Geneva
Meenakshi Ganguly, South Asia
Bénédicte Jeannerod, France
Sarah Holewinski, Washington DC
Lotte Leicht, European Union
Wenzel Michalski, Germany
Måns Møllander, Nordic
Elaine Pearson, Australia

Board of Directors

Amy Rao, Co-Chair
Neil Rimer, Co-Chair
Betsy Karel, Vice Chair
Oki Matsumoto, Vice Chair
Amy Towers, Vice Chair; Treasurer
Catherine Zennström, Vice Chair
Bruce Rabb, Secretary
Akwasi Aidoo
Lishan Aklog
George Coelho
Roberto Dañino
Kimberly Marteau Emerson
Loubna Freih
Leslie Gilbert-Lurie
Paul Gray
Caitlin Heising
Karen Herskovitz
Judith Heumann
David Lakhdhir
Louisa Lee-Relizes
Alicia Mirana
Ambassador Robin Sanders
Bruce Simpson
Joseph Skrzynski AO
Donna Slaight, C.M.
Siri Stolt-Nielsen
Marie Warburg
Isabelle de Wismes
Masa Yanagisawa
Andrew Zoll

Stockholm den 2 januari 2022

Regeringskansliet
Utrikesdepartementet
103 33 Stockholm

HRW.org

Diarienummer UD2021/15100

Human Rights Watch Sveriges yttrande över promemorian "Förstärkt kontroll av produkter med dubbla användningsområden" (Ds 2021:32)

Human Rights Watch Sverige välkomnar möjligheten att yttra sig över promemorian "Förstärkt kontroll av produkter med dubbla användningsområden" (Ds 2021:32).

Sammanfattning

Human Rights Watch Sverige välkomnar den omarbetade EU-förordningen om produkter med dubbla användningsområden, särskilt de delar av förordningen som syftar till att förhindra kränkningar av de mänskliga rättigheterna som ett resultat av digital övervakning, genom exportkontroll av övervakningsteknik som exporteras av EU-baserade företag. Samtidigt hade Human Rights Watch Sverige gärna sett en mer ambitiös reglering, som hade skapat ett starkare skydd för de mänskliga rättigheterna och vår gemensamma säkerhet.

Sverige bör vidta åtgärder för att säkerställa ett effektivt genomförande av den omarbetade förordningen om dubbla användningsområden och samtidigt arbeta mot ytterligare internationella reformer.

Rekommendationer

1. Insyn i exporten måste säkerställas

Human Rights Watch Sverige rekommenderar en mer ambitiös reglering kring öppenhet för att motverka riskerna med framväxande teknologier

och en snabbriklig marknad. Human Rights Watch Sverige anser att detaljerade rapporter, som beskriver ansökningar om exportlicenser som görs till myndigheter för alla produkter med dubbla användningsområden, bör göras tillgängliga för allmänheten regelbundet, till exempel kvartalsvis.

Dessa rapporter bör innehålla

1. antalet licensansökningar per artikel,
2. exportörens namn,
3. en beskrivning av slutanvändandet,
4. redovisning av statliga myndigheter som är involverade,
5. värdet på licensen, samt
6. om licensen beviljades eller nekades och skäl till beslutet.

2. Definition av cyberövervakningsprodukter

Human Rights Watch Sverige anser att ännu tydligare referensramar och definitioner krävs för att förtydliga vad som anses utgöra *cyberövervakningsprodukter*.

Human Rights Watch Sverige anser att tolkningen av begreppet "cyberövervakning" ska inkludera bland annat följande:

- Mobil telekommunikationavlyssning eller störningsutrustning.
- Intrångsprogram ("intrusion software").
- Produkter eller utrustning för övervakning av IP-nätverkskommunikation.
- Programvara speciellt utformad eller modifierad för brottsbekämpande myndigheters övervakning eller analys.
- Utrustning för akustisk laserdetektion ("laser acoustic detection equipment").
- Forensiska verktyg som extraherar rådata från en dator- eller kommunikationsenhet, och kringgå autentiserings- eller auktoriseringskontroller för enheten.
- Elektroniska system eller utrustning, designad och utformad för antingen övervakning och kontroll av det elektromagnetiska spektrumet för militära underrättelse- eller säkerhetsändamål; eller obemannade flygfordon som kan utföra övervakning.

3. Definiera allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter

Den nya förordningen innehåller inga kriterier för att avgöra vad som räknas som "allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter". Human Rights Watch Sverige anser att en utförlig och detaljerad referensram bör upprättas för att begränsa tolkningsfriheten i vad som ska anses utgöra allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter.

Avslutningsvis vill Human Rights Watch Sverige understryka vikten av att företag bör åläggas att genomföra en riskanalys/due diligence för mänskliga rättigheter i enlighet

med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (UNGP), för att på så sätt identifiera, förebygga och mildra potentiella och faktiska negativa effekter på mänskliga rättigheter av sin verksamhet och i sin värdekedja.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Måns Molander', written over a light blue rectangular background.

Måns Molander
Nordic Director